

zehra čajlaković

post u keffaretima

Keffaret – pojam i definicija

El-Keffara (iskup) jeste intenzivni oblik glagolske imenice *el-kufr* (*prekrivanje*), što znači iskup, ispaštanje.

U šerijatskom pravu podrazumijeva djela koja prikrivaju grijeh, kako grijesi ne bi ostavili negativnog traga zbog kojeg bi čovjek bio kažnjen na dunjaluku i na ahiretu.¹

Keffaret je obavezan svakom onome kome je post obavezan, a namjerno ga pokvari u nekom od dana ramazana, bez prisile ili prijeko potrebe, i to nakon što ga je otpočeo s nijetom, i kada se nije pojavilo nešto zbog čega ga je dopušteno prekinuti, ili nešto što isključuje post, kao što su hajz i nifas.²

Keffaret se može izvršiti na tri načina:

1. osloboditi roba ropstva; (danas nema robova i nije moguće ispoštovati ovu odredbu);
2. postiti, (broj dana koji treba ispostiti zavisi od vrste prekršenog propisa);
3. nahraniti, ili odjenuti šezdeset siromaha.³

Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da dok je jednog dana sjedio kod Muhammeda, a.s., došao je jedan čovjek i rekao:

¹ Muftić, Teufik, *Arapsko-bosanski rječnik*, Udruženje ilmijje u SRBiH, Sarajevo, 1973., str. 3035.; Ibn Manzūr, *Lisān al-Arab*, treće izdanje, Dār Ihyāi al-Turāsi al-Arabiyyi, Bejrut, 1993/1413., str. 118-124.; Sābiq, Al-Sayyed, *Fiqh Al-Sunnah*, prijevod Rusmir Pobrić, knjiga 5, Bookline d.o.o., Sarajevo, 2008. god., str. 20.

² Tuhmāz, Abdulhamīd Mahmūd, *nav. dj.*, knjiga 1, str. 516.; Al-Zuhaylī, *Nav. dj.* str. 682-684.; http://www.islam.gov.kw/site/books_lib/list, Al-mevsū'a al-fiqhiyya, tom 35.

³ Al-Zuhaylī, Wahbah, *Al-Fiqh al-Islāmiyyu wa Adillatuhū*, treće izdanje, Dār al-Fikr, Damask, tom II, 1409. h.g/1989., str. 684.

“Upropašten sam, Allahov Poslaniče!’ *‘A šta te je to upropastilo?’*, upita ga Poslanik, a.s. ‘Imao sam odnos sa ženom po danu u mjesecu ramazanu.’ Upita ga Muhammed, a.s.: *‘Možeš li osloboditi roba?’* Reče: ‘Ne!’ *‘Možeš li postiti dva mjeseca uzastopno?’*, pita ga dalje Muhammed, a.s. ‘Ne!’, odgovori čovjek. *‘Da li si u mogućnosti nahraniti šezdeset siromaha?’* ‘Nisam!’, odgovori čovjek. Potom je Muhammedu, a.s., donesena posuda u kojoj su bile hurme. Upitao je, Poslanik, a.s.: *‘Gdje je onaj što je pitao?’* ‘Ja sam’, odazva se čovjek. *‘Evo daj to kao sadaku’*, reče mu Poslanik, a.s. ‘Je li siromašnijem od mene?’, ponovo upita čovjek?! ‘U Medini nema niko siromašniji od mojih ukućana!’ Muhammed, a.s., tada se nasmija da mu se ukazala bjelina zuba i reče: *‘Idi i time nahrani svoju porodicu.’*”⁴

Što se tiče redosljeda u izvršenju keffareta, iz gore navedenog može se vidjeti da se na prvome mjestu spomnje oslobađanje roba. Danas nema robova, i nije moguće ispoštovati ovu odredbu. Zato je osoba dužna postiti šezdeset dana uzastopno. Ukoliko osoba ne bi bila u stanju izvršiti ovu obavezu, slijedi obaveza da nahrani šezdeset siromaha. Svakome siromahu treba dati koliki je iznos sadekatu-l-fitra za jednu osobu.⁵

Post kao iskup

Za slijedeća prekršajna djela može se iskupiti i postom:

1. iskupljenje za neopravdano mršenje u toku ramazana

Post u mjesecu ramazanu jeste stroga dužnost od zore pa do zalaska sunca, bilo da se obavlja na vrijeme, ili nadoknađuje, za svakog punoljetnog, zdravog i pametnog muslimana i muslimanku koji znaju da je post ramazana obavezan. Nevjernik je onaj ko porekne da je post stroga dužnost, a grešnik je onaj ko ga ne izvršava.⁶

Allah, dž.š., kaže: *U mjesecu ramazanu počelo je objavljivanje Kur’ana, koji je putokaz ljudima i jasan dokaz Pravog puta i*

⁴ Az-Zubeydy, Abdullatîf, *Buharijeva zbirka hadisa (sažetak)*, s arapskog preveo Mehmedalija Hadžić, El-Kalem, Sarajevo, 1425/2004., str. 403-404.

⁵ www.rijaset.ba, dr. Enes Ljevaković, *Posljedica neopravdanog i namjernog prekida ramazanskog posta-keffaret*. (četvrta ramazanska hutba 1425/2004.god.); Tuhmāz, Abdulhamīd Mahmūd, *nav. dj.*, knjiga 1, str. 521-522.; Al-Zuhaylī, Wahbah, *nav. dj.*, tom II, str. 683-685.

⁶ Tuhmāz, Abdulhamīd Mahmūd, *nav. dj.*, str. 482-483.

*razlikovanja dobra od zla. Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli, ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti, Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate, da određeni broj dana ispunite, i da Allaha veličate zato što vam je ukazao na Pravi put, i da zahvalni budete.*⁷

Zakonski razlog propisa keffareta (*illetu-l-hukm*), prema hanefijskim pravnicima, jesteskrnavljenje svetostiramazanskog posta spolnim odnosom, pa se propis obaveznosti keffareta proteže analogijom i na skrnavljenje svetosti ramazana i posta konzumiranjem hrane i pića. Ostale pravne škole smatraju da je zakonski razlog norme skrnavljenje svetosti ramazana i posta spolnim odnosom, a ne bilo čime i na bilo koji način. Ovo je najgrublji vid skrnavljenja svetosti ramazanskog posta. Zato ostale pravne škole obavezu keffareta vežu isključivo za kvarenje ramazanskog posta spolnim odnosom.⁸

Dovoljan je jedan keffaret za kvarenje posta u više dana, ako u toku tih dana ne bi došlo do napuštanja vjere. Međutim, ako bi se kvarenje posta ponovilo u dva dana spolnim činom, tada se dva keffareta neće spojiti u jedan, zbog veličine grijeha.

Osobi koja prekine post zbog *hajza*, *nifasa* ili bolesti nije propisan keffaret. Takva će osoba napostiti propuštene dane, dan za dan.⁹

Pravnici hanefijske, malikijske, šafijske i hanbelijske škole smatraju da osoba koja pokvari post spolnim činom prilikom nadoknade ramazanskog posta nije obavezna izvršiti keffaret. Oni smatraju da je keffaret propisan zbog skrnavljenja svetosti mjeseca ramazana¹⁰;

2. iskupljenje za prekršenu zakletvu

Postoje tri vrste zakletve:

- a. El-jeminu-l-lagv (isprazna zakletva); ne iziskuje iskup i zbog nje se ne kažnjava;
- b. El-jeminu-l-mun'akida (obavezujuća zakletva); Obavezan je iskup ako se prekrši;

⁷ El-Bekara, 185.

⁸ www.rijaset.ba. dr. Enes Ljevaković, *nav. članak*; http://www.islam.gov.kw/site/books_lib/list, Al-mevsū'a al-fiqhiyya, tom 35.

⁹ Tuhmāz, Abdulhamīd Mahmūd, *nav. dj.*, knjiga 1, str. 522.; http://www.islam.gov.kw/site/books_lib/list, Al-mevsū'a al-fiqhiyya, tom 35.

¹⁰ http://www.islam.gov.kw/site/books_lib/list, Al-mevsū'a al-fiqhiyya, tom 35.

- c. El-jeminu-l-gamus (krivokletstvo); Ova zakletva spada u velike grijehе, jer se njome uzurpiraju tuđa prava. Za nju nema iskupa.¹¹

Ovdje ćemo se osvrnuti na iskupljenje za prekršenu obavezujuću zakletvu.

U islamskom pravu zakletva označava ispunjenje ili potvrđivanje nečega uz spominjanje Allahovog, dž.š., imena, ili jednog od Njegovih svojstava.

Od Ibn Omera, r.a., prenosi se da je Muhammed, a.s., rekao: “*Ko se hoće zakleti neka se zakune samo Allahom, dž.š.*” Kurejšije su se zaklinjali svojim roditeljima, pa je Muhammed, a.s., rekao: “*Ne zaklinjite se svojim roditeljima.*”¹²

Od Abdurrahmana ibn Semure, r.a., prenosi se da je Muhammed, a.s., rekao: “*Ne zaklinjite se kumirima ni svojim roditeljima.*”¹³

Osoba koja prekrši zakletvu obavezna je uzastopno tri dana postiti, ili nahraniti deset siromaha, ili ih odjenuti.

Allah, dž.š., kaže:

*Allah, vas neće kazniti ako se zakunete nenamjerno, ali će vas kazniti ako se zakunete namjerno. Otkup za prekršenu zakletvu jeste: da deset siromaha običnom hranom, kojom hranite svoju čeljad, nahranite, ili da ih odjenete, ili da roba ropstva oslobodite. A onaj ko ne bude mogao - neka tri dana posti. Tako se otkupljujte za zakletve vaše kada se zakunete.*¹⁴

Pravnici hanefijskog mezheba uvjetuju kontinuitet prilikom posta.¹⁵

Ako zakletva bude ponovljena na jednu ili više stvari i bude prekršena, Ebu Hanifa smatra da je za svaku zakletvu obavezan iskup;

3. iskupljenje za zihār

Zihār je bio jedan od načina razvoda braka u doba džahilijeta. Allah, dž.š., zabranio je mužu, koji se na ovakav način

¹¹ Sābiq, Al-Sayyed, *nav. dj.*, knjiga 5, str. 14.; http://www.islam.gov.kw/site/books_lib/list, Al-mevsū‘a al-fiqhiyya, tom 35.

¹² Zakiyy al-Dīn Abd al-Azīm al-Munzirī al-Dimishqī, *Muslimova zbirka hadisa* (izbor), s arapskog preveo i priredio Šefik Kurdić, Knjiga 2, Kuća mudrosti, Zenica, 2004., str. 93.

¹³ Isto, str. 93.

¹⁴ El-Maida, 89.

¹⁵ Sābiq, Al-Sayyed, *nav. dj.*, knjiga 5, str. 24.

razvede od supruge, da joj se približava sve dok se ne iskupi za te svoje riječi.

Suprug koji svojoj supruzi kaže da mu nije dopuštena kao što mu nije dopuštena osoba koja je njemu doživotno zabranjena, obavezan je postiti dva mjeseca uzastopno; ako ne može, dužnost mu je nahraniti šezdeset siromaha, ili ih odjenuti.¹⁶

Allah, dž.š., kaže:

*Oni koji svojim ženama reknu da im nisu dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, a onda odluče da s njima nastave da žive, dužni su, prije nego što jedno drugo dodirnu, da jednog roba ropstva oslobode. To vam se naređuje, a Allah dobro zna ono što vi radite. Onaj ko ne nađe dužan je da dva mjeseca posti uzastopno prije nego što jedno drugo dodirnu. A onaj ko ne može dužan je da šezdeset siromaha nahrani, zato da biste potvrdili da u Allaha i Poslanika Njegova vjerujete – to su Allahovi propisi. A nevjernike čeka patnja nesnosna.*¹⁷

Prenosi se od Ebu Seleme da je Selman ibn Sahr el-Ensari iz plemena Benu Bejada zabranio sebi svoju ženu kazavši joj da mu je kao leđa njegove majke, dok ne prođe ramazan. Kada je prošla polovina ramazana, on se noću sastao s njom. Nakon toga otišao je Muhammedu, a.s., i obavijestio ga o tome. Muhammed, a.s., reče mu: “*Oslobodi roba.*” “Nisam u mogućnosti”, reče on. “*Onda posti uzastopno šezdeset dana.*” “Nisam u stanju”, ponovo će on. “*Onda nahrani šezdeset siromaha.*” “Ni to nisam u mogućnosti”, reče on. Muhammed, a.s., reče Fervi ibn Amru: “*Daj mu tu korpu* (od palminog pruća u kojoj je bilo petnaest, ili šesnaest saa hurmi), *neka nahrani šezdeset siromaha.*”¹⁸;

4. iskupljenje za nehотиčno ubojstvo

Postoje tri vrste ubojstava:

- namjerno;
- slično namjernom;
- nehottično.

Ovdje ćemo se osvrnuti na nehottično ubojstvo.

¹⁶ http://www.islam.gov.kw/site/books_lib/list, Al-mevsū'a al-fiqhiyya, tom 35.

¹⁷ El-Mudžadela, 3-4.

¹⁸ Tirmīzī, Abu Īsa Muhammad, *Tirmizijin Džāmi al-Sunan*, prijevod i komentar Mahmut Karalić, knjiga 4, Elči Ibrahim-pašina medresa, Travnik, 2004. god., str. 124-125.

Postoje dvije vrste nehотиčnog ubojstava: nehat u namjeri i nehat u izvršenju. Nehat u namjeri jeste greška u procjeni, kao npr. da neko puca na nekoga misleći da je lovina, ili neprijatelj, otpadnik, a bude musliman.

Nehat u izvršenju jeste kada gađa metu, ili lovinu, a pogodi čovjeka, ili želi nekoga gađati u ruku, a pogodi drugoga u vrat. Isti je slučaj ako bi mu iz ruke ispala cigla, ili drvo, pa nekoga ubije.¹⁹

Iskup je isti kao kod *keffaretu-z-zihāra*. Obaveza je onome ko nehотиčno ubije vjernika, a nije u mogućnosti osloboditi roba vjernika, postiti dva mjeseca uzastopno.

Allah, dž.š., kaže:

Onaj ko ubije vjernika nehotice mora osloboditi ropstva jednog roba vjernika i predati krvarinu porodici njegovoj; oslobođen je krvarine jedino ako oni oproste. A ako on pripada narodu koji vam je neprijatelj, a sam je vjernik, mora osloboditi ropstva jednog roba vjernika; a ako pripada narodu s kojim ste u savezu, mora dati krvarinu porodici njegovoj i osloboditi ropstva jednog roba vjernika. Ne nađe li, mora uzastopno postiti dva mjeseca da bi Allah primio pokajanje – a Allah sve zna i mudar je.²⁰

Ubojstvo greškom ima dvije posljedice, a to su:

- a. manja krvarina koju treba isplatiti porodica ubojice; imat će tri godine da to učine. Ova vrsta krvarine isplaćuje se u slučaju ubojstva greškom;
- b. iskupljenje, a to znači oslobađanje zdravog roba koji je sposoban da radi, a ako nije u stanju to učiniti, onda će uzastopno postiti dva mjeseca.²¹

Nema davanja hrane kod iskupa za ubojstvo iz nehata, kao i kod onoga koje je slično ubojstvu s umišljajem, za razliku kod drugih vrsta iskupa, jer se davanje hrane kao iskup u ovom slučaju ne spominje u Tekstu²²;

¹⁹ Tuhmāz, Abdulhamīd Mahmūd, *Hanefijski fikh*, knjiga 3, Haris Grabus, Sarajevo, 1423. h.g./2002. god. str. 484.

²⁰ En-Nisa, 92.

²¹ Sābiq, Al-Sayyed, *nav. dj.*, knjiga 4, str. 264-309.

²² Tuhmāz, Abdulhamīd Mahmūd, *nav. dj.*, knjiga 3, str. 519.

5. post kao nadoknada za lov u danima hadža

Allah, dž.š., kaže:

O vjernici, ne ubijajte divljač dok obavljate obrede hadža! Onome od vas ko je hotimično ubije, kazna je da jednu domaću životinju, čiju će vrijednost procijeniti dvojica vaših pravednih ljudi, pokloni Kabi, ili da se iskupi time što će, ravno tome, nahraniti siromaha, ili postiti.²³

Prenosi Ebu Hurejra, r.a., da se Muhammed, a.s, nakon što je ušao u Meku, zahvalio Allahu, dž.š., ustao i rekao: *“Allah je zaštitio Meku od slona i dao vlast nad njom Svome Poslaniku i vjernicima. Ona prije mene nikom nije bila dopuštena. Meni je dopuštena jedan trenutak dana i ona poslije mene nikom više neće biti dopuštena. Zato nije dozvoljeno da se love njene životinje, niti da se ubire ili čupa njeno bilje. Izgubljena je stvar u njoj zabranjena, osim onome ko je uzme da bi oglasio da je izgubljena.”²⁴*

Ebu Hanifa smatra da je muhrim²⁵ koji ubije neku životinju dužan zaklati istu takvu po vrijednosti, a tu će vrijednost izračunati dvojica pravednih ljudi. To može biti žrtva koju će zaklati unutar Harema, ili će, u toj vrijednosti, nahraniti siromahe²⁶;

6. post kao nadoknada za učinjeni prijestup s razlogom u ihramu

Ako bi se osoba koja je u ihramu, bilo da obavlja hadž, ili umru, s razlogom namirisala, ili ošišala kosu, ili obukla sašivenu odjeću, dužna je zaklati ovcu, ili nahraniti šest siromaha, sa po pola sāa²⁷ pšenice svakome od njih, ili tri dana postiti.²⁸ Neće pokvariti hadž, ili umru ako učini jedan od ovih prijestupa, osim snošaja sa ženom.²⁹

²³ El-Maida, 95.

²⁴ Zakiyy al-Dīn Abd al-Azīm al-Munzirī al-Dimishqī, *Muslimova zbirka hadisa* (izbor), str. 630.

²⁵ Muhrim je osoba u posebnoj odjeći koju je obukla s nijetom radi obavljanja hadža ili umre. Ta se odjeća sastoji od dva bijela čaršafa. Vidi: Tirmizī, Abu Īsa Muhammad, *nav. dj.*, knjiga 3, str. 474.

²⁶ Sābiq, Al-Sayyed, *nav. dj.*, knjiga 3, str. 34-35.; http://www.islam.gov.kw/site/books_lib/list, Al-mevsū‘a al-fiqhiyya, tom 35.

²⁷ Sa’ iznosi 2,2 kg pšenice, ili koliko iznosi sadekatu-l-fitr za jednu osobu. Vidi: Tuhmaz, Abdulhamid Mahmud, *nav. dj.*, knjiga 1, str. 487.

²⁸ Tuhmaz, Abdulhamid Mahmud, *nav. dj.*, knjiga 1, str. 486-488.

²⁹ Sābiq, Al-Sayyed, *nav. dj.*, knjiga 3, str. 27.

Allah, dž.š., rekao je:

*Hadži umru radi Allaha obavljajte! A ako budete spriječeni, onda kurban koji vam se nađu pri ruci zakoljite, a glave svoje, dok kurban ne stignu do mjesta svoga, ne brijte. A onaj među vama koji se razboli, ili ga glavobolja muči, neka se postom, ili milostinjom, ili kurbanom iskupi.*³⁰

Prenosi se da je Abdullah ibn Ma'kil rekao: "Sjeo sam kod Ka'ba, dok je jednom bio u džamiji, i upitao ga za ajet: *...neka se postom, ili milostinjom, ili kurbanom iskupe,*³¹ pa je rekao: 'Ovaj je ajet u vezi sa mnom objavljen! Imao sam jedan krupan problem s glavom, pa su me odnijeli do Muhammeda, a.s., dok su vaši vrvile po mojoj glavi. Muhammed, a.s., reče: 'Nisam mislio da je tvoja muka ovolika koliku je sada vidim! Možeš li nabaviti brava?' 'Ne mogu!', rekao sam.

Zatim je objavljen ovaj ajet: *...neka se postom, ili milostinjom, ili kurbanom iskupi.* Ka'b reče: 'Postiti tri dana ili nahraniti šest siromaha i to pola mjerice hrane za svakog siromaha!' Ovaj je ajet, dakle, objavljen u vezi s mojim slučajem, ali je opće pravilo, i na sve se ljude odnosi!"³²;

7. post kao zamjena za kurban u et-temett'u³³ ili el-kiranu³⁴ načinu obavljanja hadža

Allah, dž.š., kaže:

*...kad budete slobodni, obavite umru do hadža i zakoljite kurban do kojeg se lahko može doći. A onaj ko ga ne nađe neka posti tri dana u danima hadža, i sedam dana po povratku, to jest punih deset dana.*³⁵

Ako hadžija nije u mogućnosti zaklati *hedj*, obavezan je tri dana postiti dok je u ihramima, i to prije prvog dana Kurban

³⁰ El-Bekara, 196.

³¹ El-Bekara, 196.

³² Zakijyuddin, Abu Muhammad abd al-Azim ibn Abd- Al-Qaviyy, Al-Munziri, Muslimova zbirka hadisa, sažetak, s arapskog, preveli Muhamed Mrahorović..., El-Kalem, Sarajevo, 1425/2004., str. 299.

³³ El-tamattū znači prvo obaviti umru u mjesecima hadža, a potom obaviti hadž ne vraćajući se iz Meke kući. Vidi: Sābiq, Al-Sayyed, *nav. dj.*, knjiga 2, str. 495.

³⁴ El-kirān znači na svom mikatu zanijetiti umru i hadž zajedno. Prilikom izgovaranja telbije reći *Odazivam Ti se, Bože, hadžom i umrom*. Hadžija koji ovako zanijeti ne skida ihrame sve dok ne obavi sve obrede hadža i umre. Vidi: Sābiq, Al-Sayyed, *nav. dj.*, knjiga 2, str. 494.

³⁵ El-Bekara, 196.

-bajrama, i sedam dana poslije obavljenog hadža.³⁶ Post je bolje odgoditi do posljednjeg vremena ne bi li našao način da zakolje kurban. Pohvalno je postiti sedmi, osmi i deveti dan mjeseca zul-hidždže. Nakon povratka kući dužan je sedam dana postiti. Ali, ako ne posti, a nastupe dani u kojima se kolju kurban, tada on mora zaklati kurban.³⁷

Zaključak

Keffaret (iskup) jeste intenzivni oblik glagolske imenice el-kufr, što znači *prikrivanje*, a u ovom slučaju podrazumijeva djela koja prikrivaju grijeh, kako grijesi ne bi ostavili negativnog traga zbog kojeg bi čovjek bio kažnjen na dunjaluku i na ahiretu.

U keffaret spadaju slijedeće vrste iskupljenja za počinjena djela za koja se može iskupiti postom:

1. iskupljenje za prekršenu zakletvu; osoba koja prekrši zakletvu obavezna je tri dana uzastopno postiti, ako ne bude mogla osloboditi roba, ili nahraniti deset siromaha, ili ih odjenuti;
2. iskupljenje za zihār sastoji se u dužnosti oslobađanja roba; a ako to nije u stanju, dužan je uzastopno dva mjeseca postiti; ako ni to ne može, dužan je šezdeset siromaha nahraniti;
3. iskupljenje za nehотиčno ubojstvo isto je kao kod *keffaretu-z-zihāra*. Obaveza je onome ko nehottično ubije vjernika, a nije u mogućnosti osloboditi roba vjernika, uzastopno postiti dva mjeseca;
4. iskupljenje za neopravdan prekid posta u ramazanu jeste oslobađanje roba; a ko to nije u mogućnosti dužan je šezdeset dana uzastopno postiti; a ako ni to ne bude u stanju učiniti, dužan je šezdeset siromaha nahraniti;
5. iskupljenje za muhrima koji hotimično ulovi životinju jeste da jednu domaću životinju, čiju će vrijednost dvojica pravednih ljudi procijeniti, pokloni Kabi, ili da, ravno tome, nahraniti siromaha, ili posti;

³⁶ Tuhmaz, Abdulhamid Mahmud, *nav. dj.*, knjiga 1, str. 488.

³⁷ Isto, str. 588.

6. ako se muhrim, bilo da obavlja hadž, ili umru, s razlogom namiriše, ili ošiša kosu, ili obuče sašivenu odjeću, dužan je zaklati ovcu, ili nahraniti šest siromaha, sa po pola sāa pšenice svakome, ili tri dana postiti;
7. ako muhrim koji obavlja hadž temettu, ili hadž kirān, nije u mogućnosti zaklati kurban, tada je obavezan, i to dok je još u ihramima, postiti tri dana prije prvog dana Kurban-bajrama, te sedam dana nakon obavljenog hadža.

زهرة تشايلاكوفيتش

الصوم بالكفارة

الكفارة وزن مبالغ لمصدر الكفر (الستر) ومعناه الافتداء والتكفي. و في الشريعة الإسلامية هذه الكلمة تقصد بها الأعمال التي تستر الذنوب لكيلا يعاقب بها الإنسان في الدنيا والآخرة. الكفارة فرض على كل من يفرض عليه الصوم وأفسده تعمدًا في أيام شهر رمضان بدون الإكراه أو الضرورة الشديدة وذلك بعدما نوى صومه ولم تكن هناك علة يسمح بها الكف عن الصوم أو لم يظهر شيء يستثني الصوم كالحيض والنفاس.

By Zehra Cajlakovic

FASTING IN KAFFARATS

Al-Kaffara (the ransom) is an intensive form of a verb noun *al-kufr* (covering), what means ransom, atoning.

This term, in Shari'a Law, purports deeds that cover sins so that they do not leave any negative traces which could cause a man to be punished in this world as well as in the Hereafter.

The Kaffarat is compulsory to everyone who is obligated to fast, in the case of intentional braking of the fast during Ramadan, without being forced or having an urgent need, after he had started it with niyyat (the decision).

Obligation of Kaffarat does not apply to the cases when something emerged, something that allows fasting to be broken or something that excludes fasting such as hayz and nifas.